

Změna klimatu a zdraví

---

web.archive.org/web/20231009171004/https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health

Kredity

Klíčová fakta

- Změna klimatu ovlivňuje sociální a environmentální determinanty zdraví – čistý vzduch, nezávadná pitná voda, dostatek jídla a bezpečné přístřeší.
- Očekává se, že v letech 2030 až 2050 způsobí změna klimatu přibližně 250 000 dalších úmrtí ročně v důsledku podvýživy, malárie, průjmu a tepelného stresu.
- Náklady na přímé škody na zdraví (tj. bez nákladů v odvětvích rozhodujících o zdraví, jako je zemědělství a voda a hygiena), se do roku 2030 odhadují na 2–4 miliardy USD ročně.
- Oblasti se slabou zdravotnickou infrastrukturou – většinou v rozvojových zemích – si budou nejméně schopny poradit bez pomoci při přípravě a reakci.
- Snížení emisí skleníkových plynů prostřednictvím lepšího výběru dopravy, potravin a energie může vést ke zlepšení zdraví, zejména snížením znečištění ovzduší.

Změna klimatu – největší zdravotní hrozba, jíž lidstvo čelí

Klimatické změny jsou jedinou největší zdravotní hrozbou, které lidstvo čelí, a zdravotníci na celém světě již reagují na škody na zdraví způsobené touto rozvíjející se krizí.

Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC) dospěl k závěru, že k odvrácení katastrofálních dopadů na zdraví a zabránění milionům úmrtí souvisejících se změnou klimatu musí svět omezit nárůst teploty na 1,5 °C. Minulé emise již způsobily určitý nárůst globální teploty a další změny klimatu nevyhnutelné. Globální zahřátí dokonce o 1,5 °C se však nepovažuje za bezpečné; každá další desetina stupně oteplení si vyžádá vážnou daň na životech a zdraví lidí.

I když před těmito riziky není nikdo v bezpečí, lidé, jejichž zdraví je klimatickou krizí poškozováno jako první a nejhůře, jsou lidé, kteří k jejím příčinám přispívají nejméně a kteří jsou nejméně schopni proti ní ochránit sebe a své rodiny – lidé s nízkou -příjmové a znevýhodněné země a komunity.

Hrozí, že klimatická krize naruší posledních padesát let pokroku v rozvoji, globálním zdraví a snižování chudoby a dále rozšíří stávající nerovnosti v oblasti zdraví mezi populacemi i uvnitř nich. Různými způsoby vážně ohrožuje realizaci všeobecného zdravotního pojištění (UHC) – mimo jiné tím, že zvyšuje stávající zátěž nemocí a prohlubuje stávající překážky v přístupu ke zdravotnickým službám, často v době, kdy jsou nejvíce potřeba. Více než 930 milionů lidí – přibližně 12 % světové populace – utratí alespoň 10 % svého domácího rozpočtu na zaplacení zdravotní péče. Vzhledem k tomu, že nejchudší lidé jsou z velké části nepojištěni, zdravotní otřesy a stresy již v současné době každoročně uvrhnou do chudoby přibližně 100 milionů lidí, přičemž dopady změny klimatu tento trend zhoršují.

Zdravotní rizika citlivá na klima

Změna klimatu již ovlivňuje zdraví nesčetnými způsoby, včetně toho, že vede ke smrti a nemocem v důsledku stále častějších extrémních povětrnostních jevů, jako jsou vlny veder, bouře a záplavy, narušení potravinových systémů, nárůst zoonóz a potravinových, vodních a nemocí přenášené vektory a problémy duševního zdraví. Kromě toho

změna klimatu podkopává mnoho sociálních determinantů dobrého zdraví, jako je živobytí, rovnost a přístup ke zdravotní péči a strukturám sociální podpory. Tato zdravotní rizika citlivá na klima jsou neúměrně pocíťována těmi nejzranitelnějšími a znevýhodněnými, včetně žen, dětí, etnických menšin, chudých komunit, migrantů nebo vysídlených osob, starší populace a osob se základními zdravotními problémy.

Obrázek: Přehled zdravotních rizik citlivých na klima, cest jejich expozice a faktorů zranitelnosti. Změna klimatu ovlivňuje zdraví přímo i nepřímo a je silně zprostředkována determinanty životního prostředí, společnosti a veřejného zdraví.

Ačkoli je nepochybné, že změna klimatu ovlivňuje lidské zdraví, je i nadále obtížné přesně odhadnout rozsah a dopad mnoha zdravotních rizik citlivých na klima. Vědecký pokrok nám však postupně umožňuje připisovat nárůst nemocnosti a úmrtnosti oteplování způsobenému člověkem a přesněji určit rizika a rozsah těchto zdravotních hrozeb.

V krátkodobém až střednědobém horizontu budou zdravotní dopady změny klimatu určovány především zranitelností populací, jejich odolností vůči současnému tempu změny klimatu a rozsahem a tempem adaptace. V dlouhodobějším horizontu budou účinky stále více záviset na rozsahu, v jakém jsou nyní přijata transformační opatření ke snížení emisí a zabránění překročení nebezpečných teplotních prahů a potenciálních nevratných bodů zvratu.

© 2023

SZO